

FİRE VE ZAYİAT KARARLARI

Karar : ODA MECLİSİ
Tarihi : 24.02.1994
Top.No : 992-995/27

Meslek Grubu : NAKIŞ VE DİĞERLERİ SANAYİİ
Karar Sayısı : 15-1
Karar Konusu : FASON NAKIŞ İŞLEME VE NAKIŞLI KONFEKSİYON (ÇEYİZ)
İMALATINDA MEYDANA GELEN FİRE VE ZAYİAT ORANLARI

K A R A R :

I-FASON NAKIŞ İŞLEME

Kumaştaki fire ve zayıat:

- Nakışı yapılacak parçanın kumaş tipine göre fire ve zayıat oranları elde edilmektedir.
Kullanılan kumaş tiplerini ana hatları ile aşağıdaki şekilde gruplayabiliriz.
- 1-İnce örme kumaş,ipek,viskon,saten,havlu,vb. kaygan yapılı, yumuşak tutumlu,esnek kumaşlar,
 - 2-Poplin,kalın dokuma kumaş,kalın eşofmanlık örme kumaş vb.sert tulumlu kaygan olmayan kumaşlar,
 - 3-Tabii ve suni deriler.

Fire ve zayıatların meydana gelebileceği safhalar;

- Nakışı yapılacak parçanın makina sehpasına hatalı yerleştirilmesinden dolayı,
- Nakışı yapılacak parçanın nakış yerinin(başlangıç noktasının) yanlış işaretlenmesinden dolayı,
- İplik kopması nedeniyle hatalı işlemeden dolayı,
- İşaret kalemi kalıntısından dolayı,
- İplik inceliğindeki düzgünsüzlükten dolayı,
- İplik nüans farkından dolayı,
- Makina yağıyla yağlanmadan dolayı (özellikle 1. ve 2. grup kumaşlarda),
- İğnenin yanlış seçilmesinden dolayı,(özellikle 1. ve 3. grup kumaşlarda)
- İğnenin kırılmasından nedeniyle oluşan ezilme ve yırtılmadan dolayı,
- Kasnak izlerinden dolayı,(özellikle 1. grup kumaşlarda)
- İplik uçlarının temizlenmesi sırasında oluşan makas kaçıklarından dolayı

Sonuç olarak;

1. grup kumaşlarda(ince örme kumaş,ipek,vison,saten,havlu, vb.) %14'de kadar,2. grup kumaşlarda(poplin,kalın dokumakumaş kalın eşofmanlık örme kumaş vb.) %11'e kadar,3. grup kumaşlarda(tabii ve suni deriler) %11'e kadar,zayıat meydana gelir.

II-NAKİŞLİ KONFEKSİYON (ÇEYİZ)İMALATI

-Kumaşın daha önce gördüğü işlemlerden (Ramöz,germe)dolayı boydaki toplama nedeniyle %1 fire meydana gelir.

-Kumaşın üzerinde daha önceki işlemler sırasında oluşan hatalar (dokuma hatası,leke vb.) mevcuttur. Çeyiz imalatındaki takımlar büyük parçalardan oluştuğu için sözkonusu hatalar nedeniyle ayrılan hatalı kumaşlar normal konfeksiyona nazaran metrajca fazladır.Bu hatalı kumaşlar nedeniyle %5-8 zayıat meydana gelir.Kesim sırasında top sonlarında kalan parçalardan dolayı %1 zayıat meydana gelir.

-Nakışı yapılacak parçanın makina sehpasına hatalı yerleştirilmesinden dolayı %1,5 zayıat meydana gelir.

-İplik kopması nedeniyle hatalı işlemeden dolayı %0,5 zayıat meydana gelir.

-Hatalı işleme nedeniyle oluşan iğne izlerinden dolayı %0,5 zayıat meydana gelir.

-Nakış makinasında germe için verilen fazla paylardan dolayı %0,5 zayıat meydana gelir.

-Son ütü sırasındaki sararmalardan dolayı %0,5 zayıat meydana gelir.

Sonuç olarak;% 1 fire ve % 10-14 zayıat meydana gelir.

İplikteki Fire ve zayıat:

-Nakış ipliğinin nakış makinasına ilk anda takılması esnasında yapılan uzun sağımlar nedeniyle % 1 zayıat meydana gelir.

-Nakış ipliğinin nakış makinasına takılması ve çıkarılması sırasında ipliğin bobinden akması nedeniyle %6,5'a kadar zayıat meydana gelir.

-İplik kopması nedeniyle yapılan sağımlardan dolayı %0,5 zayıat meydana gelir.

-Hatalı bobin sarımları nedeniyle % 1 zayıat meydana gelir.

-Kazan (ton) farkından dolayı kullanılmayan kısımlar nedeniyle % 1 zayıat meydana gelir.
Sonuç olarak;% 10'a kadar zayıat meydana gelir.

III FASON APLİKELİ NAKİŞ İŞLEME : (Oda Meclisimizin 25.12.1997 tarih ve 995/997-32 sayılı kararı ile ilave edilmiştir.)

Aplikeli nakış işlemede;fason nakış işlemede belirtilen safhaların dışında ayrıca aşağıdaki nedenlerden dolayı da fire ve zayıat oranları yükselmektedir.

-Nakış yapılacak parçanın nakış makinasında iken applike kumaşının kaba kesimindeki hatalardan dolayı

-Aplikeli nakışın nakış bitiminden sonraki ince temizliğindeki hatalardan dolayı,

-Aplike kumaşının konum olarak hatalı yerleştirilmesinden dolayı,

-Aplike kumaşının düz ipliği yönünün dikkat edilmemesinden dolayı,

Sonuç olarak;

1-İnce örme kumaş,ipek,viskon,saten,havlu,vb. kaygan yapılı yumuşak tutumlu,esnek kumaşlarda %38'e kadar zayıat.

2-Poplin,kalın dokuma kumaş,kalın eşofmanlık örme kumaş,vb.sert tutumlu, kaygan olmayan kumaşlarda %23'e kadar zayıat,

3-Tabii ve suni derilerde %23'e kadar zayıat meydana gelir.

SONUÇ:

Kullanılan teknoloji,makina vuruş hızı,kafa sayısı,nakış yapılacak parça-nın cinsi,nakış ipliğinin kalitesi,işlenen motif,motif vuruş sıklığı gibi birçok faktöre bağlı olarak ;

I-Fason nakış işlemede;

1-İnce örme kumaş,ipek,viskon,saten,havlu,vb. kaygan yapılı yumuşak tutumlu,esnek kumaşlarda %14'e kadar zayıt.

2-Poplin,kalın dokuma kumaş,kalın eşofmanlık örme kumaş,vb.sert tutumlu, kaygan olmayan kumaşlarda %11'e kadar zayıt,

3-Tabii ve suni derilerde %11'e kadar zayıt,

II-Nakışlı konfeksiyon (çeyiz) imalatı'nda %1 fire ve %10-14 zayıt,

III-Fason aplikeli nakış işlemede;

1-İnce örme kumaş,ipek,viskon,saten,havlu,vb. kaygan yapılı yumuşak tutumlu,esnek kumaşlarda %38'e kadar zayıt.

2-Poplin,kalın dokuma kumaş,kalın eşofmanlık örme kumaş,vb.sert tutumlu, kaygan olmayan kumaşlarda %23'e kadar zayıt,

3-Tabii ve suni derilerde %23'e kadar zayıt,

Her üçüdüde kullanılan "Nakış İpliği"nde % 10'a kadar zayıt meydana gelir.